

01.03 Η αμερικανική και η γαλλική επανάσταση

Α. Η αμερικανική επανάσταση (1775 - 1783)

Ποιες ήταν οι αιτίες της Αμερικανικής Επανάστασης ;

Οι αιτίες της Αμερικανικής Επανάστασης, της Επανάστασης δηλαδή των 13 αποικιών της Αγγλίας στη Βόρεια Αμερική κατά των Άγγλων ήταν :

- Η καταπίεση των αποίκων από τους Άγγλους.
- Η βαριά φορολογία.

Πώς ξεκίνησε η Αμερικανική Επανάσταση ;

- Ο φόρος του τσαγιού ήταν η αφορμή για την έναρξη των εχθροπραξιών.
- Οι επαναστάτες της Βοστόνης πέταξαν φορτία τσαγιού στο λιμάνι (16/12/1773).

Πώς εξελίχθηκε η Αμερικανική Επανάσταση ;

- Η Αγγλία έστειλε στρατό για καταστείλει την εξέγερση. Ο αγγλικός στρατός νικήθηκε με βαριές απώλειες και επέστρεψε προσωρινά στην Αγγλία.
- Οι επαναστάτες με αρχηγό τον **Τζωρτζ Ουάσιγκτον** νίκησαν τους Άγγλους αρχικά στη Βοστόνη (17/03/1776) και στη συνέχεια στις άλλες μάχες που δόθηκαν.
- Στις 4 Ιουλίου 1776 συγκαλείται συνέλευση των Αμερικανών στη Φιλαδέλφεια, όπου ψηφίζεται η **Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας**, η οποία στηρίζεται στις πολιτικές ιδέες του **Διαφωτισμού**.
- Πρωταγωνιστές στη σύνταξη της Διακήρυξης υπήρξαν ο **Τόμας Τζέφερσον** και ο **Βενιαμίν Φραγκλίνος**.

- Στα χρόνια που ακολούθησαν ο πόλεμος γενικεύθηκε. Οι Άγγλοι έστελναν συνεχώς ενισχύσεις και οι Αμερικανοί προσπαθούσαν να κρατήσουν την επανάσταση ζωντανή.
- Η Γαλλία έστειλε οικονομική ενίσχυση στους επαναστατημένους Αμερικανούς καθώς και στρατεύματα με αρχηγό τον στρατηγό **Λαφαγιέτ**.
- Ο αγγλικός στρατός, υπό την ηγεσία του στρατηγού **Κορνουάλις**, τελικά παραδόθηκε στο Γιόρκταουν της Βιρτζίνια στις 19 Οκτωβρίου 1781.
- Ο πόλεμος έληξε επίσημα με τη συνθήκη του Παρισιού στις 3 Σεπτεμβρίου 1783, με την οποία η Αγγλία παραχωρούσε τα εδάφη της στις ΗΠΑ. Τα τελευταία αγγλικά στρατεύματα εγκατέλειψαν την ήπειρο στις 25 Νοεμβρίου 1783.

B. Η Γαλλική Επανάσταση (1789 - 1799)

Η Γαλλική Επανάσταση

Η Γαλλική Επανάσταση του 1789 ήταν **η κοινωνική επανάσταση που κατέργησε την απόλυτη μοναρχία στην Γαλλία, γκρέμισε το φεουδαρχικό σύστημα, το αντικατέστησε με το καπιταλιστικό, και ώθησε σε αναδιοργάνωση τη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία.**

Η Γαλλική Επανάσταση **ενέπνευσε τους λαούς όλης της Ευρώπης να παλέψουν ενάντια στην εκμετάλλευση και την απολυταρχική μοναρχία**, αποτελώντας το **έναυσμα για τον ξεσηκωμό στην Ισπανία, την Ιταλία και την Ελλάδα.**

Η επανάσταση οργανώθηκε από την ανερχόμενη αστική τάξη, η οποία εμπνευσμένη από τα κηρύγματα των Διαφωτιστών και με κεντρικό σύνθημα το τρίπτυχο «**Ελευθερία, Ισότητα, Αδελφοσύνη**», θέλησε να βελτιώσει την υπάρχουσα μοναρχία μετατρέποντάς τη σε συνταγματική και όχι να την καταργήσει. Στην πορεία όμως, η μοναρχία καταργήθηκε και μετά από περιόδους τρομοκρατίας αλλά και οργάνωσης δίκαιου κράτους, η νεοσύστατη Δημοκρατία καταλύθηκε από τον **Ναπολέοντα Βοναπάρτη**.

Ποιες ήταν οι αιτίες της Γαλλικής Επανάστασης ;

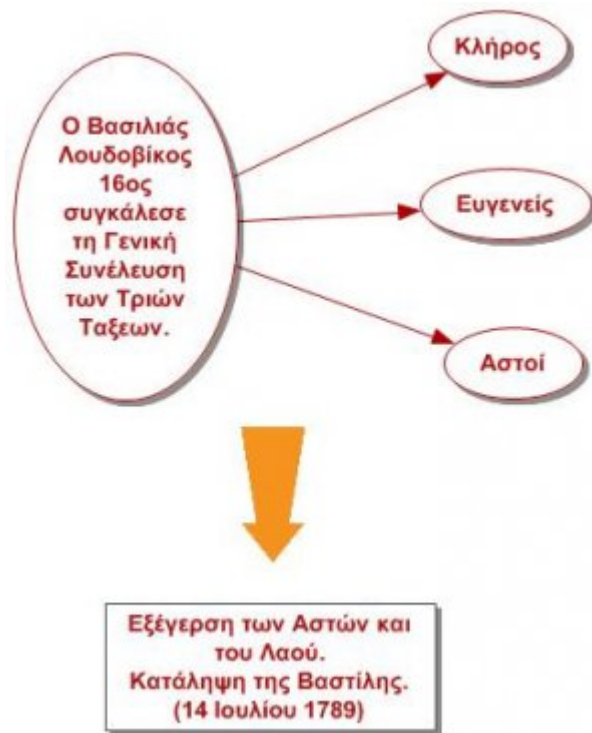
Οι αιτίες της Γαλλικής Επανάστασης ήταν :

- Οι ιδέες του Διαφωτισμού που ήταν ενάντια σε κάθε είδους απολυταρχισμό.
- Η ενίσχυση της αστικής τάξης: Οι δύο πρώτες τάξεις, ο κλήρος και οι ευγενείς μοιράζονταν ως τότε την πολιτική δύναμη με κυρίαρχο τον βασιλιά. Οι αστοί, οι φτωχοί εργαζόμενοι των πόλεων και οι αγρότες δεν είχαν κανένα δικαίωμα στην εξουσία, παρόλο που η αστική τάξη είχε αποκτήσει αξιόλογη δύναμη.
- Η οικονομική κρίση που έπληττε τον γαλλικό λαό.
- Η κρίση του φεουδαρχικού συστήματος.

Ποια ήταν η αφορμή για τη Γαλλική Επανάσταση ;

Ο βασιλιάς Λουδοβίκος 16ος για να σταματήσει τις αντιδράσεις που προκαλούσε η οικονομική κρίση συγκάλεσε τη "Γενική Συνέλευση των Τριών Τάξεων", τους Ευγενείς, τον Κλήρο και τους Αστούς. Οι νέοι φόροι όμως που είχε σκοπό να επιβάλει αποτέλεσαν την αφορμή για την εξέγερση των αστών και του λαού οι οποίοι κατέλαβαν τη φοβερή φυλακή της Βαστίλης στις **14 Ιουλίου 1789**.

Πώς εξελίχθηκε η Γαλλική Επανάσταση ;

Η Γαλλική Επανάσταση εξελίχθηκε σε τρία στάδια :

- **Επανάσταση** : Χαρακτηρίζονταν από τις μετριοπαθείς και φιλελεύθερες απόψεις. (1789 - 1792)
 - Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη. Στη διακήρυξη που είναι επηρεασμένη από τις ιδέες του Διαφωτισμού, κυρίαρχες έννοιες ήταν η **Ελευθερία**, η **Ισότητα** και η **Αδελφoσύνη**. Σύμφωνα με τη διακήρυξη, **η εξουσία πηγάζει από το έθνος και όχι από τον μονάρχη**. Καθιερώνονται ακόμα ιδέες όπως η **ανεξιθρησκία**, η **ελευθερία γνώμης** και ο **διαχωρισμός των εξουσιών**.
 - Η εκκλησιαστική περιουσία περνάει στο κράτος και καταργούνται κάποιοι φόροι.
 - Η χώρα χωρίστηκε σε νομούς επαρχίες και κοινότητες.
 - Ψηφίστηκε φιλελεύθερο Σύνταγμα το 1791 με περιορισμό των εξουσιών του βασιλιά και ψήφο στους ενεργούς πολίτες (αυτούς που πλήρωναν φόρους), ενώ αποκλείονταν οι γυναίκες.

- **Τρομοκρατία** (1792 - 1794)
 - Στην Εθνοσυνέλευση επικρατούν οι πιο αδιάλλακτοι (ακραίοι ριζοσπάστες ή Ιακωβίνοι) που δεν ήθελαν κανέναν συμβιβασμό με τον βασιλιά.
 - Εκτέλεση του βασιλιά Λουδοβίκου ΙΣΤ και της συζύγου του Μαρίας Αντουανέτας.
 - Ακολουθούν χιλιάδες εκτελέσεις όσων θεωρούνταν ότι δε στήριζαν την Επανάσταση.
 - Την τύχη όσων εκτελέστηκαν είχαν και οι αρχηγοί των αδιάλλακτων Ροβεσπιέρος, Δαντόν και Μαρά.

- **Διευθυντήριο** (1794 - 1799)
 - Επικρατούν οι μετριοπαθείς.
 - Μπροστά στον κίνδυνο του πολέμου η εξουσία παραχωρείται στον στρατηγό Ναπολέοντα Βοναπάρτη.
 - Ο Ναπολέοντας γίνεται αυτοκράτορας, προχωρώντας σε μεταρρυθμίσεις στο εσωτερικό της Γαλλίας και διεξάγοντας πολέμους κατά των εχθρών της που κράτησαν περισσότερο από είκοσι χρόνια. Κατάφερε να καταλάβει το μεγαλύτερο μέρος της Ευρώπης και έφτασε ως τη Ρωσία.
 - Οι πόλεμοι τελείωσαν το 1815 με την ήττα του Ναπολέοντα στο Βατερλό .

Αποσπάσματα από τη Διακήρυξη της Γαλλικής Επανάστασης

- Παράγραφος 1: «Οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και παραμένουν ελεύθεροι και έχουν ίσα δικαιώματα. Οι κοινωνικές διακρίσεις μόνο στο κοινό συμφέρον μπορούν να βασίζονται».

- Παράγραφος 2: «Σκοπός κάθε πολιτικής οργάνωσης είναι η διαφύλαξη των φυσικών και απαράγραπτων δικαιωμάτων του ανθρώπου. Τα δικαιώματα αυτά είναι η ελευθερία, η ιδιοκτησία, η ασφάλεια και η αντίσταση στην καταπίεση».
- Παράγραφος 3: «Πηγή κάθε εξουσίας είναι αποκλειστικά το έθνος. Κανένα σώμα, κανένα άτομο δεν μπορεί να ασκήσει εξουσία που δεν απορρέει από το έθνος».

Γλωσσάρι

Γενική Συνέλευση των Τριών Τάξεων: Έτσι ονομάζεται η κοινή συνεδρίαση αντιπροσώπων από τις τρεις κοινωνικές τάξεις της Γαλλίας, τους ευγενείς, τους κληρικούς και την τρίτη τάξη. Στην τελευταία αυτή κοινωνική τάξη ανήκαν οι αστοί και ο υπόλοιπος λαός.

Ακράιοι ριζοσπάστες: (Ιακωβίνοι). Έτσι ονομάζονται οι οπαδοί της Γαλλικής Επανάστασης που αρνούσαν κάθε συμβιβασμό με τον βασιλιά.

Τρομοκρατία: Έτσι αποκαλείται το καθεστώς που επέβαλαν στη Γαλλία ακράιοι ριζοσπάστες με επικεφαλής τους Ροβεσπιέρο, Δαντόν και Μαρά.

Οι πηγές αφηγούνται

1. Οι άνθρωποι γεννιούνται ίσοι

«Δίνουμε αυτούς τους όρκους προκειμένου να είναι φανερό ότι όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ίσοι και ότι έχουν προικισθεί από τον Δημιουργό τους με συγκεκριμένα και αναπαλλοτρίωτα* δικαιώματα, ανάμεσα στα οποία είναι η Ζωή, η Ελευθερία και η επιδίωξη της Ευτυχίας».

Απόσπασμα από τη Διακήρυξη της Αμερικανικής Ανεξαρτησίας (1776).

2. Απόψεις για τα δικαιώματα του ανθρώπου και την πολιτική οργάνωση

Άρθρο 1: «Οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και παραμένουν ελεύθεροι και έχουν ίσα δικαιώματα. Οι κοινωνικές διακρίσεις μόνο στο κοινό συμφέρον μπορούν να βασίζονται».

Άρθρο 2: «Σκοπός κάθε πολιτικής οργάνωσης είναι η διαφύλαξη των φυσικών και απαράγραπτων* δικαιωμάτων του ανθρώπου. Τα δικαιώματα αυτά είναι η ελευθερία, η ιδιοκτησία, η ασφάλεια και η αντίσταση στην καταπίεση».

Άρθρο 3: «Πηγή κάθε εξουσίας είναι αποκλειστικά το έθνος. Κανένα σώμα, κανένα άτομο δεν μπορεί να ασκήσει εξουσία που δεν απορρέει* από το έθνος*».

Απόσπασμα από τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη (1789).

* αναπαλλοτρίωτος = αυτός που δεν επιτρέπεται να αφαιρεθεί από κάποιον

* απαράγραπτος = αυτός που δεν είναι δυνατόν να καταργηθεί

* απορρέω = προκύπτω, προέρχομαι

* έθνος = εννοεί το σύνολο των Γάλλων πολιτών

Ματιά στο παρελθόν

Η σημαία της Γαλλίας

Η άλωση της Βασιλίας από τους Γάλλους επαναστάτες, στις 14 Ιουλίου 1789, αποτελεί σήμερα την εθνική γιορτή της Γαλλίας. Τα χρώματα μπλε, κόκκινο και άσπρο στις κονκάρδες που φορούσαν οι εξεγερμένοι, αποτυπώνονται και στη γαλλική σημαία.

Ερωτήματα

- Ποιες ομοιότητες παρατηρείτε ανάμεσα στην Αμερικανική και την Γαλλική Επανάσταση;

- Ποια θεωρούνται τα σημαντικότερα ανθρώπινα δικαιώματα με βάση τα κείμενα των δυο πηγών; Τι πιστεύουμε σήμερα;